

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันนี้ประเทศไทยกำลังอยู่ในระยะของการพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาการทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การศึกษา การสาธารณสุข และการคมนาคม ฯลฯ เพื่อให้ทันกับความก้าวหน้าของนานาประเทศ และจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วในการพัฒนาประเทศ ทรัพยากรกำลังคนนับว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุด การที่จะได้ทรัพยากรกำลังคนที่มีความรู้ความสามารถนั้นย่อมได้จากการศึกษาอบรม¹ ซึ่งจรรยา แจมเจริญ กล่าวว่าการศึกษาคือ การช่วยให้พลเมืองของประเทศทั้งชายและหญิงสามารถดำรงชีวิตอยู่ด้วยความสุขตามสภาพสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมวัฒนธรรมและสนับสนุนให้เกิดความก้าวหน้าในด้านสังคมและเศรษฐกิจ อันเป็นแนวทางนำมาซึ่งมูลเหตุที่จะทำให้ประชาชนเหล่านี้สามารถอาศัยอยู่ในโลกปัจจุบัน และอยู่ร่วมกันด้วยความสันติสุข² นอกจากนี้ ฮาร์บิสัน (Harbison) ยังได้เน้นถึงความสำคัญของการศึกษาว่า การศึกษาเป็นการลงทุนของชาติ และเป็นการลงทุนที่มีค่าที่สุดในบรรดาทุนทั้งหลาย คือทุนที่ลงในคน โดยรัฐบาลจะต้องให้พลเมืองของประเทศได้รับการศึกษา เพื่อปรับปรุงชีวิตหรือเพื่อเพิ่มพูนเสรีภาพ ความภาคภูมิใจและดำรงไว้ซึ่งค่าของความเป็นคน³ ด้วยเหตุผลดังกล่าว การศึกษาจึงได้รับการ

¹สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ, แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ.2510-2514, หน้า 12. (อัดสำเนา).

²จรรยา แจมเจริญ, มูลสารศึกษา (พระนคร : โรงพิมพ์ตำรวจ, 2500), หน้า 1.

³Frederic Harbison, "Human Resources and Development," Economic and Social Aspects of Education Planning (Paris : UNESCO, 1964), pp. 60-61.

พิจารณาว่าเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาประเทศ และประเทศที่กำลังพัฒนาทั้งหลาย ต่างก็เน้นทางคุณภาพของการศึกษาเพื่อพัฒนาคนในประเทศ¹ คุณภาพของการศึกษาที่จะก่อให้เกิดผลดีและเป็นไปตามแนวทางที่วางไว้จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีครูเป็นกำลังสำคัญ² ครูที่วางนี้ก็คือแก่ ครูทุกสาขาวิชาที่สอนอยู่ตามระดับชั้นต่าง ๆ เพราะครูเป็นผู้ที่มีบทบาทและหน้าที่สำคัญในการอบรมสั่งสอนเพื่อผลิตกำลังคนที่มีคุณภาพให้แก่ประเทศไทย

วิชาพลศึกษาเป็นวิชาหนึ่งที่มีความสำคัญในการผลิตกำลังคนเพื่อพัฒนาประเทศ ดังจะเห็นได้จากคำกล่าวของ บุญสม มาร์ติน ที่ว่า การพัฒนากำลังคนนั้นนับว่าเป็นตัวจักรสำคัญในการพัฒนาประเทศ พลังงานทุกสิ่งทุกอย่างที่จะกระทำสิ่งใดโดยมีประสิทธิภาพนั้นก็หมายความว่าคนจะต้องมีพละอนามัยสมบูรณ์ แข็งแรง เมื่อพิจารณาคือสิ่งที่จะช่วยพัฒนาคนให้ร่างกายแข็งแรงปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ มีความอดทนก็อย่างหนึ่งคือ พละอนามัย³ และบุคคลที่จะเป็นประโยชน์ต่อชาตินั้น ถึงแม้ว่าจะได้รับจริยศึกษาและพุทธิศึกษาเป็นอย่างดีแล้วก็ตาม ถ้าร่างกายไม่แข็งแรงใจคอไม่หนักแน่น ขาดการอนามัยและเป็นโรคแล้วก็ไม่สามารที่จะทำหน้าที่ของคนให้ได้อย่างเต็มที่⁴ เนื่องจากวิชาพลศึกษาเป็นวิชาที่ช่วยพัฒนาบุคคลใหม่เป็นผู้ที่มีบุคลิกภาพดี มีพละอนามัยสมบูรณ์ มีระเบียบวินัย มีน้ำใจนักกีฬา มีคุณธรรม

¹ วิจิตร ศรีสอาน, "สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการทางการศึกษาของประเทศไทย" การมัธยมศึกษา (พระนคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2513), หน้า 29.

² บุญถิ่น อัตถากร และรัตนา ตันบุญเต็ก, การเตรียมครู (พระนคร : โรงพิมพ์กรมการฝึกหัดครู, 2503), หน้า 3.

³ บุญสม มาร์ติน, "กรรไกรกับการพัฒนาประเทศ" ประมวลบทความเรื่องการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาประเทศ (พระนคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2513), หน้า 8.

⁴ กระทรวงศึกษาธิการ, ประวัติกระทรวงศึกษาธิการ 2435-2507 (พระนคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2507), หน้า 322.

มีความสามัคคี มีพฤติกรรมที่สังคมยอมรับตลอดจนช่วยให้บุคคลนั้นสามารถดำรงชีวิตรวมอยู่ในสังคมได้อย่างดีและมีความสุข¹ ทางกระทรวงศึกษาธิการจึงได้วางหลักสูตรและจัดสอนวิชาพลศึกษาขึ้นในโรงเรียนเพื่อให้บรรลุผลดังกล่าวข้างต้น

การจัดสอนพลศึกษาในชั้นเรียนถือว่าเป็นหัวใจที่สำคัญของการจัดโครงการพลศึกษาในโรงเรียนซึ่งเป็นการวางรากฐานทางพลศึกษาที่สำคัญยิ่งในชีวิตของเด็ก² และการจัดการสอนพลศึกษาในโรงเรียนให้ได้ดีและมีประสิทธิภาพนั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการวางแผนบริหารงาน เพราะการวางแผนบริหารงานคือ กระบวนการที่เกี่ยวกับการเตรียมการกระทำในอนาคต เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ โดยวิธีการที่ดีที่สุด³ ความสำคัญของการวางแผนงานนั้นว่ามีความสำคัญต่อระบบของการบริหารงานอย่างยิ่ง และการบริหารงานที่ดีนั้น วิทยุ สาธร กล่าวว่าจะต้องถือว่าบุคคลเป็นหัวใจของผู้บริหาร เพราะความสำเร็จของงานนั้นขึ้นอยู่กับคน บรรดาสิ่งก่อสร้าง อาคาร สถานที่ วัสดุ ครุภัณฑ์ และการเงิน แม้จะสมบูรณ์สักเพียงใดก็จะไม่มีความหมายเลย ถ้าคนที่จะใช้สิ่งเหล่านี้ไม่มีความสามารถเพียงพอที่จะใช้หรือขาดขวัญ ขาดกำลังใจที่จะร่วมมือกันปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายเดียวกัน⁴ ในทำนองเดียวกัน การจัดบริหารงานทางด้านพลศึกษาที่จะก่อให้เกิดผลดีและมีประสิทธิภาพนั้นย่อมต้องอาศัยบุคลากร เป็นปัจจัยสำคัญเช่นกัน

¹ กระทรวงศึกษาธิการ, หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2520), หน้า 81.

² ฟอง เกิดแก้ว และคณะ, การพลศึกษา (กรุงเทพมหานคร : วัฒนาพานิช, 2515), หน้า 75.

³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 68.

⁴ วิทยุ สาธร, การบริหารงานบุคคล (กรุงเทพมหานคร : วัฒนาพานิช, 2518), หน้า 5.

บุคคลากรที่เป็นปัจจัยสำคัญดังกล่าวก็คือ ครูพลศึกษา ซึ่ง บุชเชอร์ (Bucher) ได้กล่าวว่า ครูพลศึกษาคือครูที่ทำหน้าที่เหมือนกับครูอื่น ๆ ที่มีหน้าที่อบรมและสั่งสอนให้ความรู้แก่นักเรียน แต่ครูพลศึกษายังต้องรับภาระนอกเหนือออกไปจากนั้นอีก คือ จะต้องช่วยให้นักเรียนมีการ เจริญเติบโต และพัฒนาทักษะทางกาย ทางกีฬา ความอดทน ความกระตือรือร้น มนุษยสัมพันธ์ และการเป็นผู้นำ¹ ดังนั้น ครูพลศึกษาจึงเป็นบุคคลสำคัญที่จะปลูกฝังทัศนคติที่ดีทางด้าน พลศึกษาแก่นักเรียนเพื่อให้นักเรียนเกิดการพัฒนาร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม อันเป็นประโยชน์แก่ประเทศชาติทางด้านการพัฒนาคุณภาพกำลังคนโดยตรงให้กับสังคม โดยเฉพาะประเทศที่กำลังพัฒนา แต่การที่ครูพลศึกษาจะทำงานให้เกิดผลดีและมีประสิทธิภาพนั้นย่อมขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง และปัจจัยที่ยอมรับอย่างหนึ่งซึ่งมีผลกระทบกระเทือน ต่อการทำงานของครูพลศึกษาก็คือ เรื่องขวัญในการปฏิบัติงาน และในเรื่องที่เกี่ยวกับขวัญ ในการปฏิบัติงานนี้ ราฟ ซี เดวิส (Ralph C. Davis) ได้เคยกล่าวไว้ว่า ถ้าขวัญ ในการปฏิบัติงานของคณงานสูง (High Morale) สมาชิกจะมีความสนใจและศรัทธาเชื่อมั่นในองค์กรเป็นอย่างมาก มีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน ให้ความร่วมมือแก่ผู้บังคับบัญชาด้วยความเต็มใจ มีความเสียสละและรับมอบงานอย่างเต็มความสามารถ มีการเข้าพบผู้บังคับบัญชาเพื่อปรึกษาเรื่องงานและเรื่องส่วนตัวบ่อยครั้ง ในค่านการปฏิบัติงานก็มีประสิทธิภาพสูงและมีประสิทธิภาพโดยใช้เวลาเพียงเล็กน้อย มีข้อพิพาทหรือเรียกร้องจากคณงานน้อยมาก สมาชิกมีความซื่อตรงต่อผู้บังคับบัญชาและต่อองค์กร ถ้าขวัญในการปฏิบัติงานของ คณงานต่ำ (Low Morale) สมาชิกจะไม่ชอบการบริหารงานของผู้บังคับบัญชา ไม่มีความเชื่อมั่นในวัตถุประสงค์ขององค์กร มีความรู้สึกว่าคุณทอหดหู่ ไม่ได้รับการดูแลเอาใจใส่ ไม่ได้รับสิทธิที่พวกเขาควรจะได้รับ มีความรู้สึกท้อแท้และยุ่งยากใจ² ครูพลศึกษาก็เช่น

¹ Charles A. Bucher, Foundations of Physical Education 5th ed. (Saint Louis : The C.V. Mosby Company, 1968), p. 592.

² Ralph C. Davis, The Fundamentals of Top Management (New York : Harper & Brothers Co., 1951), pp. 578-579.

เดียวกัน ถ้าครูพลศึกษามีขวัญในการปฏิบัติงานสูง ครูพลศึกษาจะมีความพึงพอใจในงาน เป็นคนรักงานและศรัทธาในวิชาชีพของงาน มีความขยัน กระตือรือร้นในการทำงาน ไม่ ทิ้งงานและหน้าที่ การสอนก็จะไต่ผลดีและมีประสิทธิภาพสูง วงการพลศึกษาจะเจริญก้าว หน้าไปอย่างมีสัมฤทธิ์ผล ในทางตรงกันข้ามถ้าครูพลศึกษามีขวัญในการปฏิบัติงานต่ำ แม้ วาจะไต่ครูพลศึกษาที่มีความสามารถสูง แต่ขาดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานแล้ว ความรู้ความสามารถที่มีอยู่ก็ไร้ความหมาย ความตั้งใจที่จะอบรมสั่งสอนนักเรียนให้มีคุณภาพ สูงยอมจะคอยลงไปด้วย วลา คั้งนั้น จึงกล่าวได้ว่า ขวัญเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งในการ ปฏิบัติงานของครูพลศึกษา แต่เท่าที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบันนี้มีปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับขวัญใน การปฏิบัติงานของครูพลศึกษาที่สอนตามโรงเรียนต่าง ๆ นั้นมีมากมาย คั้งจะเห็นได้จาก ผลการวิจัยของ อองุ่น เบ็นถิติ ที่พบว่า การบริหารงานพลศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา ยัง ไม่ได้ผลเท่าที่ควร เพราะโรงเรียนต่าง ๆ ยังขาดสนาม อุปกรณ์พลศึกษา จำนวนครูพลศึกษา ยังไม่พอกับจำนวนของนักเรียนชาววิชิบริหารที่ดี การดำเนินงานเป็นไปอย่างไม่มีระเบียบ แบบแผน¹ และผลการวิจัยนี้ไต่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ อนันต์ อัทธู ที่พบว่า วัตถุประสงค์ในการสอนวิชาพลศึกษาของโรงเรียนส่วนใหญ่เน้นการเสริมสร้างสมรรถภาพทางกาย ของนักเรียนให้มีความสมบูรณ์แข็งแรง โรงเรียนสอนกิจกรรมเกี่ยวกับกายบริหารมาก² จำนวนครูพลศึกษา อุปกรณ์การสอนพลศึกษา หอน้ำ หอนวมยังไม่มีเพียงพอ งานและหน้าที่ ของครูพลศึกษามากเกินไป ครูใหญ่และอาจารย์ใหญ่มีทัศนคติไม่ไต่ต่อการพลศึกษา² และใน เรื่องเดียวกันผลการวิจัยของ ชัยชัย โกมารทัต พบว่า ครูพลศึกษามั้ยส่วนมากที่สอนในระดับ ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี ทำหน้าที่สอนทั้งมัธยมศึกษาตอนต้น และ

¹ อองุ่น เบ็นถิติ, "การพลศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาปัจจุบันในเขตเทศบาล นครกรุงเทพ" (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2502).

² อนันต์ อัทธู, "การศึกษาประมวลการสอนและปัญหาการสอนวิชาพลศึกษาใน ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนรัฐบาลในภาคการศึกษาหนึ่ง" (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต แผนกวิชาพลศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2511).

มัธยมศึกษาตอนปลาย และสอนทั้งพลศึกษาและสุขศึกษา โรงเรียนส่วนมากยังขาดครูพลานามัย เอกสาร คู่มือหลักสูตร หนังสือประกอบการเรียน ศึกษานิเทศก์ให้ความช่วยเหลือครูพลานามัย เกี่ยวกับการใช้หลักสูตรน้อยมาก วัตถุประสงค์ของหลักสูตรมีความเหมาะสมดี เนื้อหาวิชา พลศึกษาที่เป็นวิชาบังคับในหลักสูตรนั้นไม่เหมาะสมกับสภาพของนักเรียน ของครูและของโรงเรียน อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกในการสอนวิชาพลศึกษาและสุขศึกษายังมีไม่เพียงพอ¹

ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานทางคานพลศึกษาดังผลการวิจัยที่ได้กล่าวมาแล้วน่าจะมีผลกระทบกระเทือนต่อขวัญในการปฏิบัติงานของครูพลศึกษา อันเนื่องมาจากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาวิจัยในเรื่องนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับขวัญในการปฏิบัติงานของครูพลศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบขวัญในการปฏิบัติงานของครูพลศึกษาระหว่างครูพลศึกษาที่สอนระดับมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กับครูพลศึกษาที่สอนระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชน

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยนี้มุ่งศึกษาเฉพาะขวัญของครูพลศึกษาในโรงเรียนรัฐบาล และโรงเรียนราษฎร์ที่สอนอยู่ในระดับมัธยมศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร

ใช้ชัย โจนารัตน์, "ปัญหาของครูพลานามัยเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรวิชาพลานามัยประโยคมัธยมศึกษาตอนปลาย ฉบับปี 2518 ของโรงเรียนรัฐบาล ในเขตการศึกษา 8" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกวิชาพลศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2519).

2. กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัยนี้ ได้แก่ ครูพลศึกษาที่สอนระดับมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 50 โรงเรียน โรงเรียนละ 2 คน รวม 100 คน กับครูพลศึกษาที่สอนระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 50 โรงเรียน โรงเรียนละ 2 คน รวม 100 คน

3. การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถามเกี่ยวกับขวัญของครูพลศึกษา ซึ่งประกอบด้วย คำนต่าง ๆ 8 คำ คือ

- 3.1 คำสถานภาพโดยทั่วไป
- 3.2 คำการปฏิบัติงาน
- 3.3 คำบริหาร
- 3.4 คำมนุษยสัมพันธ์
- 3.5 คำสวัสดิการในหน่วยงาน
- 3.6 คำเศรษฐกิจ
- 3.7 คำความมั่นคงและปลอดภัยในการทำงาน
- 3.8 คำสุขภาพทางกายและทางจิตใจ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

ผู้วิจัยคาดว่าประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัยครั้งนี้ มีดังนี้

1. ผลการวิจัยนี้จะทำให้ทราบปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อขวัญในการปฏิบัติงานของครูพลศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารการศึกษาได้ใช้เป็นแนวทางดำเนินการปรับปรุง แก้ไข และส่งเสริมขวัญในการปฏิบัติงานของครูพลศึกษา เพื่อให้ครูพลศึกษาได้ปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลยิ่งขึ้น
2. ผลของการวิจัยนี้จะช่วยส่งเสริมให้ผู้บริหารการศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้องมีความเข้าใจและมองเห็นความสำคัญของการเสริมสร้างขวัญในการปฏิบัติงานของครูพลศึกษา อันจะเป็นผลดีแก่การบริหารงานทางคณาพลศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครต่อไป

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. วัตถุประสงค์ของครุพลศึกษา เป็นสิ่งที่สามารถวัดได้ด้วยการใช้แบบสอบถาม
2. ผู้วิจัยถือว่าข้อมูลที่ได้อาจจากการตอบแบบสอบถามของประชากรเป็นข้อมูล
ที่ประชากรได้ตอบแบบสอบถามตามสภาพความเป็นจริง และเป็นข้อมูลที่เชื่อถือได้

คำนิยามเฉพาะที่ใช้ในการวิจัยนี้

เพื่อให้เกิดความเข้าใจในความหมายของคำและข้อความเฉพาะที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงให้คำนิยามศัพท์เฉพาะต่าง ๆ ไว้ดังนี้

✓ ขวัญในการปฏิบัติงาน หมายถึง ขวัญในการปฏิบัติงานของครุพลศึกษา คือ ความรู้สึกทางจิตใจหรือทัศนคติของครุพลศึกษาที่เป็นรายบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่มีต่อสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ในการปฏิบัติงาน

✓ ผู้บังคับบัญชา หมายถึง ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการ และหัวหน้าหมวดพลศึกษา ในกรมหรือสำนักงานที่สังกัดอยู่

✓ ครุพลศึกษา หมายถึง ครูผู้สอนหรือครูที่ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่รับผิดชอบในการสอนวิชาพลศึกษาทั้งที่มีวุฒิทางพลศึกษา และไม่มีวุฒิทางพลศึกษา

หน่วยงาน หมายถึง โรงเรียนระดับมัธยมศึกษา ที่สังกัดกรมสามัญศึกษาหรือโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา ที่สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชน

โรงเรียนรัฐบาลมัธยมศึกษา หมายถึง โรงเรียนที่รัฐบาลเป็นผู้ลงทุนจัดการศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการในเขตกรุงเทพมหานคร

โรงเรียนราษฎร์มัธยมศึกษา หมายถึง โรงเรียนที่เอกชนเป็นผู้ลงทุนจัดการศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ ในเขตกรุงเทพมหานคร